

Datum 2025-09-19

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A394.526/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.fjr@regeringskansliet.se

Er referens LI2025/00934

En ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50)

Sammanfattning

Polismyndigheten ser i huvudsak positivt på betänkandets huvudförslag (alternativ I) om en ny myndighet för viltförvaltning, Viltförvaltningsmyndigheten, och den ansvarsfördelning som föreslås däri. Polismyndigheten delar utredningens bedömning i sak att Polismyndigheten fortsatt ska ansvara för alla vapenärenden och instämmer i skälen för det. Polismyndigheten delar även uppfattningen att myndighetens ansvar avseende civila skjutbanor kan överföras till den nya myndigheten. Polismyndigheten håller med om slutsatsen att hanteringen av trafikskadat vilt inte är en polisiär uppgift, och stödjer utredarens förslag att Trafikverket och Polismyndigheten bör få ett regeringsuppdrag att gemensamt utreda och föreslå hur ansvaret för eftersök av vilt, som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon eller spårbundet fordon, ska överföras från Polismyndigheten till Trafikverket. Polismyndigheten delar vidare utredningens uppfattning att uppgiften att ta om hand påträffat dött vilt av arter som tillfaller staten inte är en polisiär uppgift, och att den lämpligtvis kan överföras till länsstyrelserna som redan hanterar angränsande frågor.

Polismyndigheten anser att betänkandets alternativa förslag (alternativ II) inte bör genomföras. Argumenten för att inte flytta över ansvaret för ärenden enligt vapenlagen redogörs för både i betänkandet och i nedanstående utveckling av Polismyndighetens synpunkter, men sammanfattningsvis anser Polismyndigheten att prövning av vapentillstånd är en polisiär uppgift som även fortsättningsvis bör utföras av Polismyndigheten. Det föreligger både svårigheter och risker med en överflyttning av ärendena till en annan myndighet. Övervägande skäl talar för att inte förändra ansvaret.

De synpunkter som Polismyndigheten önskar framföra utvecklas nedan.

Polismyndighetens synpunkter

Ansvaret för vapentillstånd m.m.

Ansvar för tillstånd enligt vapenlagen (1996:67) bör vara kvar hos Polismyndigheten. Polismyndigheten anser att det i betänkandet framförs relevanta och tungt vägande skäl för den uppfattningen, men vill även lyfta fram följande särskilt.

Prövningen av ärenden om vapentillstånd har mycket nära samband med det brottsbekämpande arbetet. Flera uppgifter som kopplar an till tillståndsgivningen, såsom omhändertagande av vapen, kräver i regel polisiär kompetens för att kunna genomföras säkert och effektivt. Utredningen konstaterar vidare att vissa typer av vapenärenden troligtvis kommer behöva vara kvar hos Polismyndigheten (s. 314 f), och nämner då särskilt handräckning. Att Myndigheten för viltförvaltning och vapen sannolikt skulle behöva begära handräckning av Polismyndigheten vid exempelvis omhändertagande av vapen, talar för att den nya myndigheten inte bör få ansvaret för sådana åtgärder. Det är inte heller en rimlig ordning att den nya myndigheten ska teckna avtal med Polismyndigheten om att vapen ska kunna lämnas in vid landets polisstationer. Polismyndighetens befintliga nationella närvaro och resurser för säker hantering av vapen talar för att ansvaret kvarstannar hos Polismyndigheten. Om den nya myndigheten inte bedöms kunna utföra och/eller få lagstöd för att utföra de uppgifter som ryms inom ramen för uppdraget, och Polismyndigheten i praktiken kommer att behöva vidta åtgärderna även fortsättningsvis, saknas det anledning att flytta ansvaret.

Information i vapenärenden inhämtas regelbundet från Polismyndighetens underrättelseverksamhet och från pågående förundersökningar. Det kan ytterst röra sig om mycket känsliga uppgifter, som svårigen kan delas med en annan myndighet. Informationen kan ofta ligga till grund för bedömningen av om en person är lämplig att inneha vapen. Sådana uppgifter skulle kunna orsaka stor skada om de röjs, och Polismyndigheten kan därför behöva uttrycka sig förhållandevis generellt i yttranden till Myndigheten för viltförvaltning och vapen. Detta skulle i sin tur kunna få till följd att Myndigheten för viltförvaltning och vapen tvingas fatta beslut på otillräckliga underlag och/eller svårigheter för myndigheten att motivera varför en ansökan avslås. I många fall kan information om huruvida en person över huvud taget förekommer i underrättelseverksamheten vara skyddsvärd och omfattas av sekretess. Skulle det alternativa författningsförslaget ändå genomföras, är det avgörande för tillämpningen att frågor om informationsdelning och sekretess utreds grundligt. Förutsättningarna för en sådan typ av känslig informationsdelning är inget som myndigheterna kan lösa på egen hand genom samverkan, utan det krävs att tydligt lagstöd finns. Ett sådant

lagstöd bör i så fall möjliggöra för Polismyndigheten att bryta sekretessen, men bör inte medföra en sådan skyldighet. Det är vidare av yttersta vikt att Polismyndigheten, i sitt brottsbekämpande uppdrag, även fortsättningsvis har obegränsad direktåtkomst till vapenregistren, oavsett vilken myndighet som ansvarar för dessa.

Förslaget att överföra ansvaret för handläggning av vapenärenden till Myndigheten för viltförvaltning och vapen skulle innebära att betydande resurser även fortsättningsvis krävs från Polismyndigheten. En flytt av ansvaret för vapenärenden skulle därför inte skapa önskad renodling för Polismyndigheten och effektivisering för staten.

Det stämmer som framgår i betänkandet (s. 23) att de problem som beskrivs med Polismyndighetens handläggning av vapenärenden är delvis åtgärdade och att ett utvecklingsarbete fortgår. De dialoger med intresseorganisationernas förbund som föreslås har redan inletts. Utredaren föreslår att Polismyndigheten ska få i uppdrag att prioritera vapentillstånd för jägare och målskyttar i sin handläggning av vapenärenden, för att säkerställa en god service. Det kan ifrågasättas om ett sådant regeringsuppdrag är nödvändigt, med hänsyn till befintlig reglering om service och krav på handläggningen i exempelvis förvaltningslagen (2017:900). Det bör också övervägas om ett sådant uppdrag är lämpligt och i enlighet med regeringens vilja med hänsyn till övriga typer av vapenärenden som handläggs.

Ansvar för tillstånd för civila skjutbanor m.m.

Polismyndigheten delar utredningens slutsatser om lämplig ansvarsfördelning avseende hanteringen av civila skjutbanor, både avseende tillståndsgivning och föreskriftsrätt. Det rör sig om ett sakområde som är möjligt och lämpligt att renodla från Polismyndigheten. Särskilt besiktningen av skjutbanor tar i dagsläget mycket tid i anspråk. Polismyndigheten anser att de skäl som i betänkandet förs fram om varför Viltförvaltningsmyndigheten respektive länsstyrelserna bör ta över ansvaret (avsnitt 6.9) är relevanta och väl övervägda. Det kan dock finnas anledning att överväga inrättandet av en funktion med nationellt samordningsansvar avseende tillståndshandläggningen, så att den kan ske effektivt och enhetligt. Polismyndigheten vill även lyfta följande synpunkter att beakta vid en överföring av ansvaret.

Det är väsentligt att det står helt klart vad som avses med begreppet civila skjutbanor. I författningsförslaget (avsnitt 1) anges att skjutbanor som inte hör till Försvarsmakten får användas endast efter tillstånd från länsstyrelsen. I efterföljande delar av utredningen används även begreppet civila skjutbanor. Civila skjutbanor används i huvudsak som synonym till skjutbanor som inte hör till Försvarsmakten, men i utredningen framförs även

att det finns olika former av skytte – militärt, polisiärt och civilt – varvid polisära skjutbanor får en oklar ställning. Det bör förtydligas om Polismyndighetens (och andra vapenbärande myndigheters) skjutbanor ska klassas som civila skjutbanor eller inte. Det behöver också förtydligas om sådana skjutbanor i så fall omfattas av den nya myndighetens föreskriftsrätt, besiktningsansvar och tillståndsprövning. Polismyndighetens skjutbanor omfattas idag av tillståndskrav och myndigheten motsätter sig inte att denna ordning gäller även fortsättningsvis.

Polismyndigheten har nyligen beslutat nya föreskrifter om utförande och besiktning av skjutbana (PMFS 2025:9, FAP 525-1). Föreskrifterna trädde i kraft den 15 augusti 2025. I det avsnitt av betänkandet som beskriver krav på tillstånd för att använda en skjutbana (avsnitt 6.2.1) finns en skrivning om att en anläggning på ett tivoliområde, där skjutvapen som laddas med projektiler används, räknas som en tillståndspliktig skjutbana. Polismyndigheten anser att detta inte längre stämmer i och med de reviderade föreskrifterna.

Värt att beakta vid överföring av ansvaret för tillståndsprövningen av skjutbanor är även att avgiften för provningen i dagsläget inte motsvarar kostnaderna. Avgiften för att förnya ett skjutbanetillstånd (360 kronor per skjutbana) täcker i nuläget inte den faktiska kostnaden som uppstår för Polismyndigheten. Ett förnyande bör som regel innefatta ett besök på skjutbanan, med tidsåtgång och resor som följd. Eftersom avgifter enligt avgiftsförordningen ska medföra full kostnadstäckning bör dessa avgifter ses över, oavsett om hanteringen flyttas över till en ny huvudman eller är kvar hos Polismyndigheten.

Ansaret för trafikskadat vilt och vilt som tillfaller staten

Polismyndigheten delar utredningens bedömning att hanteringen av trafikskadat vilt inte är en polisiär uppgift och att Trafikverket bör ha verksamhetsansvaret för eftersök av vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon eller spårbundet fordon. Frågan behöver, såsom föreslaget, gemensamt utredas vidare av Polismyndigheten och Trafikverket. Det kan även finnas behov av författningsändringar. Polismyndigheten delar utredningens uppfattning att även uppgiften att ta om hand påträffat dött vilt av arter som tillfaller staten inte är en polisiär uppgift, utan att den lämpligtvis kan överföras till länsstyrelserna som redan hanterar angränsande frågor.

Vikten av bibehållet stöd och samverkan vid ansvarsändring

I det brottsförebyggande och brottsutredande arbetet gällande bl.a. artskydd och CITES är Polismyndigheten, framför allt när det gäller underrättelseverksamheten i samverkan med utredningsverksamheten,

beroende av stöd från samverkande expertmyndigheter. Stödet består i huvudsak av expertutlåtanden i förundersökningar och domstolsförhandlingar. Flera uppgifter som idag utförs av dessa expertmyndigheter föreslås överföras till den nya Viltförvaltningsmyndigheten. Det är av stor vikt för Polismyndigheten att den nya myndigheten vid en ansvarsförflyttning omgående kan lämna det stöd som Polismyndigheten behöver i dessa frågor, då Polismyndigheten annars saknar möjlighet att upprätthålla effektiviteten i verksamheten.

Kostnadsberäkningar

De kostnader som en flytt av ansvaret kommer att medföra för den nya myndigheten baseras på en beräkning av antal årsarbetskrafter för berörd verksamhet, samt driftkostnaderna per årsarbetskraft enligt Polismyndighetens årsredovisning 2024. Det har dock inte varit möjligt för utredningen att beräkna kostnaden för den nya uppgift det skulle innebära om Polismyndigheten i vapenärenden skulle förse den nya Myndigheten för viltförvaltning och vapen (alternativ II) med uppgifter. Förslagsvis bör utredningen kompletteras med en sådan beräkning. I övrigt kan en beräkning av minskningen av Polismyndighetens kostnader vara relevant, men det är tveksamt om ett sådant belopp även speglar kostnaden för verksamheten om den flyttar till en mindre myndighet.

Kostnaderna för alternativet med Viltförvaltningsmyndigheten (alternativ I) beräknas till cirka 88 miljoner kronor och kostnaderna för förslaget med Myndigheten för viltförvaltning och vapen till cirka 372 miljoner kronor. Det innebär en driftkostnad per årsarbetskraft om 1 343 tusen kronor för Myndigheten för viltförvaltning och vapen, och för Viltförvaltningsmyndigheten blir motsvarande kostnad 1 411 tusen kronor. Båda dessa myndigheter har emellertid relativt få medarbetare. Genom att titta i årsredovisningar för myndigheter med färre än 500 anställda framgår att driftkostnaderna per årsarbetskraft i regel är högre än vad beräkningarna i utredningen summerar till. I utredningen framgår förvisso att det kommer tillkomma uppstartskostnader, vilka inte ingår i beräkningen, men en driftkostnad om cirka 1 500–1 600 tusen kronor är inte ovanligt för en mindre myndighet. Om driftkostnaderna beräknas till exempelvis 1 600 tusen kronor per årsarbetare skulle kostnaden för Myndigheten för viltförvaltning och vapen bli 443 miljoner kronor snarare än 372 miljoner kronor, och kostnaden för Viltförvaltningsmyndigheten 100 miljoner kronor snarare än 88 miljoner kronor. Den finns därför en risk att den faktiska kostnaden för de nya myndigheterna enligt utredningens förslag blir väsentligt högre jämfört med utredningens beräkningar.

Konsekvenser för Polismyndigheten

De konsekvenser som utredningens förslag skulle innebära för Polismyndigheten har redogjorts för både i betänkandet och i ovanstående utveckling av myndighetens synpunkter. Polismyndigheten önskar dock återigen betona att det alternativa förslaget, innebärande en överflyttning av vapenärendena till den nya myndigheten, skulle innebära betydande svårigheter och risker. Enligt Polismyndighetens uppfattning skulle en sådan ordning varken leda till en eftersträvtansvärd renodling av eller avlastning för myndigheten. Den skulle i stället innebära sämre möjligheter för Polismyndigheten att utföra sitt brottsbekämpande uppdrag samt leda till nya arbetsuppgifter, som blir svåra att utföra på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Prövningen av vapentillstånd är en polisiär uppgift. En ansvarsöverflyttning till en annan myndighet skulle gå emot översynens syfte att säkerställa en effektiv ansvarsfördelning och riskerar att skada Polismyndigheten.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh efter föredragning av juristen Nicole Masur. Vid den slutliga handläggningen har biträdande rättschefen Sofie Lindblom och juristen Lars Stark deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Nicole Masur

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli